

EL LLENGUATGE

Nou de trinca

Dir *Li va ficar l'ull al dit* en lloc de *Li va ficar el dit a l'ull*, no és sinó un lapsus linguae molt divertit. Si es tracta d'un lapsus calami, és a dir, que apareix en un text escrit, potser ja es pot qualificar de lamentable, perquè els textos escrits, especialment els destinats a l'estampa, s'han de revisar sempre amb tot el rigor. Però, malgrat tot, continuariem dient que es tracta d'un lapsus, és a dir, d'un error produït no per ignorància sinó per distracció o inadvertiment. En canvi, és ja un cas diferent el fet que avui n'hi ha molts que recorren a certes formes d'expressió popular, com modismes, locucions i frases fetes, tant en exposicions orals com en textos escrits, amb els seus elements alterats o capgirats, sovint adaptats a l'estructura d'un altre modisme o d'una altra locució, cosa que, és clar, denota la imperfecta coneixença d'aquella forma d'expressió. El fet, naturalment, és més greu que la comissió d'un simple lapsus, perquè aquest sol ésser ocasional o esporàdic i, en canvi, aquestes alteracions o capgiraments a què ens referim tenen tendència a esdevenir sistemàtics i permanents.

Per a ponderar l'absoluta novetat d'una cosa, existeix en català la coneguda i curiosa expressió *nou de trinca*, que podem considerar com una locució adjectiva. El Diccionari Fabra dedica una entrada especial del mot *trinca* per a la definició d'aquesta expressió, en què es limita a dir que significa «flamant». La Gran Enciclopèdia,

també en una entrada especial, diu que *trinca* és un mot usat en l'expressió *nou de trinca*, que significa «flamant», «acabat d'estrenar». Però observem que avui hi ha qui substitueix aquesta expressió, *nou de trinca*, per *de nova trinca*; «una empresa de nova trinca», «una ciència de nova trinca». No creiem pas que es tracti de cap variant que hagi coexistit amb la locució que sempre hem conegut, i tan viva en tots els nivells del llenguatge. Més aviat hi hem de veure, com hem dit, l'adaptació, segurament inconscient, a l'estructura d'una altra expressió. Tots coneixem (ai las!) els decrets de Nova Planta. Vet aquí el model a què sembla haver-se adaptat aquesta variant de *nou de trinca*. S'usen també sovint d'altres expressions anàlogues, com quan diem, *un espai urbà de nova creació*, *una paraula de nou encuny*, que són perfectament lícites, però que no han de servir de model per a l'alteració d'altres frases d'estructura diferent.

Albert Jané